

KÜLFÖLDI SZEMLE.

A *The Inquirer* és *The Christian life* hasábjain igen sok érdekes tárggyal találkozunk s ezek között első helyen *William Howard Taft*, volt amerikai elnöknek, — aki jelenleg Amerika legfőbb bírója, — angliai útazásáról emlékeztünk meg. A *Chr. L.*, június 24-én jelzi, hogy Taft Angliába utazott három heti időtartamra, hogy tanulmányozza az angol törvénykezést, Oxfordban doktorátusát átvegye s Londont is meglátogassa. Julius 15-én meg azt látjuk, hogy Liverpoolban hajóra ült s a legjobb benyomásokkal hagyta el Angliát, hol igen nagy tisztelettel fogadták s különösen az unitáriusok, mint unitáriust a legnagyobb szeretettel övezték körül. Ez a nagy unitárius világi pap (*Inquirer*: 398 l.) Washingtonban egy beszéde alkalmával (u. o. 393 l.) felhívta a nagy tömeget, hogy lépjenek az unitárius egyház kebelébe (*Come into the Unitarian Church!*) s ugyanakkor kijelentette, hogy ő más egyházak munkáját tiszteletben tartja, s a maga egyháza és vallása fejlődéséért és haladásáért mindent megtesz. Róla beszélnek, hogy mikor a szeszgyárosok meg akarták vesztegetni s bármilyen összeget fizettek volna neki, azt válaszolta, hogy annyi aranyat nem tudnának eléje rakni, hogy ő ügyöket pártolja, mert lelkiismerete nem eladó. (u. o. 394 l.) Az angol lap megjegyzi, hogy színdokul azt is felhozhatta volna, hogy unitárius. Mert ő nem e zégyelte unitáriusságát s azt akkor sem tagadta meg, mikor előzőleg történt választása alkalmával hátrányára tudták beírni a helyen: „Sürgönyileg cáfolja meg a hamis rágalmat, hogy ő unitárius” — kapta a felhívást. Ő nem sürgönyözött semmit, de Rev. Sidney B. Snow (a nálunk járt lelkész) megmagyarázta mi az az unitarizmus. (*Chr. Life*: 211. l.)

Taft különben újságíró volt (Harding jelenlegi elnök is, Harvey, Amerika angol nagykövete is) s elve volt mindig, hogy egy nemzetről is hazugságot ne írjon (u. o. 201); az egyeseknek pedig kis dolgai iránt is állandóan érdeklődött (*Inqu.* 395 l.) s mindig a jóakarattal szólt belőle. Egyik beszédének textusa így szól: A nyájas beszéd elfordítja a haragot; a kellemetlen szó haragot gerjeszt. (395 l. u. o.)

Mostani útjában Londonban az Essex Hallban beszélt óriási érdeklődés közepette s minden mondatából kiértelt erős, és tiszta unitárius felfogása s élete. Az angol jelentésekből a jelenkor egyik legtudatosabb és hivatásának leginkább élő személyiségnek tűnik fel Taft: az unitárius apostol.

Dr. Cuyler Theodor. (*Chr. Life*: 203 l.) az Egyesült Államok három legnagyobb protestáns egyházközségét alapította.

56 évig prédikált összesen s híveit minden évben, mindeniket legalább egyszer meglátogatta. Hosszas tapasztalatai meggyőzték arról, hogy a hívek iránt való személyes érdeklődés nagyobb hatású a prédikációnál. Szóval a lelkesi gond egyik leglényegesebb feltétele az élő és fejlődő unitarizmusnak.

Spanyolország odaadó katolikus ország, ahol a szellemi és társadalmi haladással nem törődnek (Chr. Life : 209) s mikor Alfonso király három napig utazott Portugália határaihoz közel, az egész vidéken nem volt sem út, sem doktor, sem gyógyszerár, sem tanult bába. Ilyen hiába kérték a spanyol hatóságokat népük ügyének istápolására.

A *theologiai nevelés* (Inquirer : 516 l.) égető kérdése Angliának s az unitáriusoknak is. Jacks az Oxfordban levő Manchester College igazgatója a lelkészeket tanítókká is ki óhajtja képeztetni. Ezt általában nem helytelenítik ; de nem szeretnék, ha a theologiai intézet célját szem elől tévesztené. Nagy bajuk, hogy nincs elegendő hallgatójuk s lelkészük s egyfelől a világi papok (laymen's league), másfelől pedig a nevelés kézbevétele útján óhajtának a bajt orvosolni. Franciaországban is, ahol lehet 36000 kath. egyházközség, ma kb. 8000 üres, pap hiányában. Amerikában is nagy a lelkészhiány s ennek egyik oka — ittjárt barátaink szerint — az az irány, hogy ma ezen országban csaknem mindenki gyorsan akar meggazdagodni s oda tolúl, ahol erre kilátás van.

A *Home Missionary College*-ben az elmúlt évben a Bibby díjat (3 font) görögből megosztották Lóriczy Dénes és Hall Henrik között.

Az angol unitárius *Women's League* június 7-én beszámolt működéséről s ekkor értesülünk arról, hogy Hankinson Frigyes londoni unnitárus lelkész útján Budapesten menekült erdélyi unitárus testvéreinket igen sok esetben segítette és gyámolította. (u. o. 187 l.) s amint Work among the Hungarians (A magyarok közt végzett munka) c. cikkből (u. o. 234 l.) látjuk hogy az E. K. T. 1922 május 26-án dr. Kiss Elek indítványát egyhangúlag elfogadta s a Womens Leaguenek és Hankinsonnak hálás köszönetet szavazott (a hivatalos értesítés még nem ért Angliába !), 1317 font angol pénzben a segítség összege.

Prof. Moore, Miss Tagart és Hankinson úr indítványára a Central Postal Mission a következő határozatot hozta : „Mi unitáriusok pünköshti hetünkben összegyűlve Londonban tisztelettel teljes és együttérző üdvözlétet óhajtunk küldeni Ferencz (József) püspöknek, hogy kifejezzük reményünket, hogy az a régi Egyház, amelyet ő képvisel s melynek hitéről kiváló mártírok és erős hitű emberek tanuskodtak századok folyamán, növekedni s virágozni fog s eljövendő boldogabb időkben gyarapodása el nem marad. Bízunk, hogy az angol és magyar unitáriusoknak a multban erős köteléke a jövőben még erősödni fog a vallásos élet kölcsönös fejlesztése érdekében“.

A londoni, koppenhágai és genfi kongresszus, illetőleg konferenciákról más alkalommal szólunk.

DR. KISS ELEK.

AZ UNITÁRIUS IRODALMI TÁRSASÁG 1922. ÉVI VÁNDORGYÜLÉSEI.

Az Irodalmi Társaság ez évben is megtartotta nyári vándorgyűléseit. A közönség mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a Társaságot s a legteljesebb elismerését fejezte ki a nyújtott tanulságokért és élvezetért. Másfelől az Irodalmi Társaság tagjai is érdekes tapasztalatokkal gazdagodtak e kirándulásokon.

A részletes beszámoló a következő :

I. Torockó.

Az U. I. T. 1922 évben I. vándorgyűlését június 18-án Torockón tartotta nagy érdeklődés mellett és igen szép sikerrel. A gyűlés a templomban folyt le, amelyet ez alkalommal zsufozásig megtöltött a közönség. A D. F. E. dalárdája szép és összhangzó énekkel vezette be az ünnepélyt, amely után *Németh István* lélekből fakadó formás imádságban dicsőítette az egy Istent. *Dr. Ferenczy Géza* az U. I. T. igazgatója a pünkösti szent lélek tüzevel és erejével mozgatta meg a lelkeket. *Vári Albert* vallástanár szabadelőadásban fejtette ki az unitárius vallás elveit. *Szentiványi Sándor* papnövendék *Vörösmarty*: „Vén cigány”-át szavalta el megértéssel és sikerrel. *Útő Lajos* kolozsvári énekvezér (orgona), *Úrmösi Jenő* papnövendék (hegedű) és *Engel Pál* (cello) triója igazi művészi produkció volt és sok gyönyörűséget szerzett a közönségnek. Ugyancsak nagy élvezettel hallottuk *Kelemen Lajosnak* a torockói úrasztali készletekről tartott szabadelőadását. *Orbán Lajos* újszékelyi lelkész *Ábrányi E.* „A harmadik gránátos” c. költeményének előadásával aratólt meleg tapsokat. A D. F. E. ifjúsági dalárdájának éneke után *Ferenczy Géza* igazgató zárta be a gyűlést, amely úgy hisszük kedves emléket hagyot maga után a torockóiak lelkében.

Este Péterffi Gyula helybeli tanító buzgólkodása és lelkes vezetése mellett előadta a helybeli ifjúság a *Péterffi Gyula* által szellemesen megírt „Nagyapó álmodik” című szindarabot, amelyben bemutatták Torockó multját és festői népviseletét. Másnap kirándulás volt Székelyköre, ahol *Gelei József* tanár tartott szakszerű előadást a vidék geologiai kialakulásáról.

II. Magyarsáros.

Június 24-én érkeztek az U. I. T. lelkes tagjai *Dicsőszentmártonba*, ahonnan a *Guidó Béla* esperes vezetése mellett